عێراق بەرەو داهاتویەکی نادیار… شوشان مستەفا

پەیامی ئەمرۆی موقتەدا سەدر شەقامی هەژاند

موقتەدا سەدر، رێبەری رەوتی سەدر پەیامێکی لەبارەی دۆخی عێراق بڵاوکردەوە و رایگەیاند، ئەو خوازیاری خۆنەشتن نیە، بەڵام وتوێژیشیان ئەزمونکردوە و هیچ سودێکی نەبوە، بۆیە داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی پێشوەخت ئەنجام بدرت.

موقتەدا سەدر ئێوارەی ئەمڕۆ
چوارشەممە لە پەیامێکی ڤیدیۆییدا دوایین هەڵوێستی خۆی لەبارەی دۆخی سیاسی عێراق راگەیاند و لە بەشێکی پەیامەکەیدا ئاماژەی بەوەکرد، ئەوەی ئێستا لە عێراق رودەدات ململانێ نیە لەسەر دەسەڵات و ململانێش نیە لە نێوان کەسایەتییەکان، بەڵکو ململانێیە لەپێناو چاکسازی و رەوتی سەدریش لەم پرۆسەیە بەدەر نابێت، باوەڕیشی وایە چاکسازی بەبێ قوربانیدان نابێت.

باسی لەوەشکرد، هیچ سودێک لە وتوێژ و دانوستاندا نیە دوای ئەوەی گەلی قسەی خۆی کرد، بەجۆرێک لە سیستەمێکی دیموکراسی ئاشتیخوازانەدا هیچ شوێنێک بۆ دەموچاوە کۆنەکان نیە، رەوتی سەدریش پشتیوانی لە رەوتی دیموکراسی دەکات بەتایبەت کە شۆڕش لە عێراق لەگەڵ دروستبونی رەوتی سەدر سەری هەڵداوە.

داوا دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام
رێبەری رەوتی سەدر داوای هەڵبژاردنی پێشوەخت و بەردەوامی خۆپیشاندانەکانی کرد و ئەوەشی خستەڕو، داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی پێشوەخت ئەنجام بدرێت، هەروەها داواش دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام و مانگرتن، چونکە باوەڕی وایە گەل لە چینی دەسەڵاتدار بێزار بوە و دانوستانیش لەسەر بەردەوامی ئەو دۆخە رەتدەکاتەوە.

سەرۆکی هاوپەیمانی فەتحی بۆ گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ رەوتی سەدر راسپارد
ئەوەش لەکاتێکدایە دوای هەفتەیەکی پڕ لە گرژیی و هاتنەسەر شەقامی

لایەنگرانی هەردولا دژی یەکتر، لەئێستادا لایەنەکانی پێکهاتەی شیعە هەوڵەکانیان بە ئاڕاستەی گفتوگۆی سیاسی چڕکردوەتەوە، لەو چوارچێوەیەشدا ئەمڕۆ چوارچێوەی هەماهەنگی هادی عامری، سەرۆکی هاوپەیمانی فەتحی بە گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ ڕەوتی سەدر راسپارد.

بەیەکەوە دەستبکەن بە گفتوگۆیەکی جددی و بونیانەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان
1ی ئاب هادی عامری، سەرۆکی هاوپەیمانی فەتح رایگەیاند، دۆخی ئێستای عێراق روبەڕوی مەترسی بوەتەوە وڵات بەرەو ئەوە دەچێت کە لەکۆنتڕۆڵ دەربچێت و توندوتیژی پەرەبسەنێت، بۆیە بانگەواز ئاڕاستەی ڕەوتی سەدر و چوارچێوەی هەماهەنگی دەکات بە ئەوەی بەیەکەوە دەستبکەن بە گفتوگۆیەکی جددی و بونیادنەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان.

شوشان مستەفا

پەروەردەی تەندروست بۆ مناڵ… شوشان مستەفا

پێش ئەوەی باسی پەروەردەی مناڵ بکەم، گرنگە ئەوە بڵێم، کە تەواوی ژیانی هاوسەرگیری قۆناغێکی تەواو جیاوازو پڕ لە بەرپرسیارێتییە.
گرنگ هەمووان لەوە تێبگەن، کە ژیانی هاوسەرگیری تەنها خۆشی و مانگی هەنگوینی نییە. بەڵکوئەرکی سەر شانت قورستر دەبێت. وە پارێزگاری و خەمخۆری و بەرپرسیارێتی هاوسەرەکەت و مناڵەکانت دەکەوێتە سەر شانت.
دواتر دوو گرنگترین بابەتی ئەم دونیایە ئەوەیە. یەکەم بەهەموو هێزتەوە هەوڵبدەیت کۆک و تەبا و گونجاو بیت لەگەڵ هاوسەرەکەت وە ژیانێکی پڕ لە ئارامی و ڕێزو خۆشەویستی بگوزەرێنیت. ئەگەر ئەمەت کرد، ئەوا دەنیابە ٥٠% ئەرکی پەروەردە کردنێکی بەوێنەت بۆ مناڵەکانت بەدیهێناوە. چونکە نیوەی پەروەردەی مناڵ تەبایی خێزانییە. دواتر گرنگە تەرکیز بخەینە سەر چۆنێتی پەروەردەی مناڵ.

من لەوە تێدەگەم کە زۆرێک لەدایک و باوکان بەدەست رەفتارە نادروستەکانی مندالەکانیان بێزارن و نازانن چۆن چارەسەری بکەن بێگومان هیچ رەفتارێکی مندال لەخۆوە درووست نابێت، هۆکاریش زۆرن.

گرنگترینیان ١-دوو پەروەردەیی ٢-زۆر نازدان بە مندال ٣-ئیهمال کردنی مندال ٤-توند و تیژی و هەڕەشە ٥- مێشک شوشتنەوەی مناڵ لەدژی یەکتر.

دوو پەروەردەیی: واتا دایک و باوک رایان جیاوازەو پلانیان نیە بۆ پەروەردەکردنی مندالەکەیان. یەکێک لەباوان شتێکی پێ خراپەو لێی قەدەغە دەکات. ئەوەکەی تریان پێی دەدات بەمەش مندالەکە سەری لێدەشێوێت و نازانێ ڕەفتارەکەی درووستە یاخود نا. کاتێکیش مناڵ رەفتاری درووست و نادرووست لێک جیا ناکاتەوە. ئەوا دایک و باوک تاوانبارن.

هەروەها زۆر نازدان بەمندال، ئەمەش یەکێکە لە پەروەردەکردنێکی هەڵە کەدایک و باوک پەیرەوی دەکەن. چونکە خۆشیان دەوێت وادەزانن گەر مندالەکە داوای هەر چیەکی کرد دەبێت یەکسەر بۆی بکرێت. بەمەش مندال وادەزانێت ئەو هەرچی بوێت ئەتوانێت بەدەستی بێنێت، بە هەولدان و ماندو بون، ئەمەش کاریگەری لەسەر کەسایەتی مندال درووست دەکات لە ئەنجامدا کەسایەتیەکی لاواز بەرهەم دێت کە هیچ متمانەی بەخۆی نامێنێت و بە هیچ شتێك پشت بە خۆی نابەستێت ،وای لێدێت ناتوانێت لەگەل مندالەکانی تر تێکەل ببێت و وەناتوانێت بە هیچ کارێک پشت بەخۆی ببەستێت و هەولبدات. وە داوای هەرشتێکی کرد گەر یەکسەر بۆی نەکرێت ئەوا دوونیا لەدایک و باوکی دەشێوێنێت.

زۆر لەدایک و باوکان مندالەکانیان ئیهمال دەکەن و هیچ گرنگی و نازێک نادەن بە مندالەکانیان. واتا ئەو مندالە هەست بە هیچ خۆشەویستیەک ناکات لە دایک و باوکی. بۆیە بەمەش وادەکات کە زیاتر ڕوو لە شتێکیتر بکات. ئینجا لەم حاڵەتەدا ئیستیغلال کردنی ئەو مناڵە لەلایەن کەسانی خراپەکارەوە زۆر ئاسانە، چونکە مناڵەکە هەست بە بۆشایەکی ڕۆحی دەکات و پەنا دەباتە بەر هەر شوێنێک کە بۆشاییەکەی بۆ پڕبکاتەوە. یانیش هەردەم خەریکی بەکار هێنانی موبایل و ئایپاد دەبێت بە ئەوەی ئەو دایک و باوکە ئاگاداری بن بەخۆی هەرشتێک بیەوێت سەیری دەکات ئەمەش خۆی لە خۆیدا کارەساتێکە. بەمەش مندال بەرە بەرە رەفتارەکانی بەئاراستەیەکی خراپ دەڕۆن. تا وای لێدێت کارێک دەکات کە هەم زیان بە خۆی و خێزان و کۆمەلگاش دەگەیەنێت. ئەوکات دایک و باک گلەیی دەکەن کەنازانن بە وای لێهاتوە نازانن کە هۆکارەکە کەمتەر خەمی و کەمی هۆشیاری خۆیان بووە.

پەروەردەی توند و تیژو هەڕەشە: ئەمەش جۆرێکی ترە لە پەروەردەی نا

دروست کە دایکان و باوکان پێرەوی دەکەن. هەمیشە بۆ هەر کارێکی هەڵەی منداڵ یاخود بە گوێ نەکردن توندو تیژی دەنوێنن و لێدان و جوێن بەکار دەهێنن. کە وا لەمنداڵ دەکات کەسایەتیەکی لاوازو باوەڕ بە خۆ نەبووی هەبێت. هەمیشە لە دڵەراوکێ و ترسدا دەژیت.

چارەسەری ئەمانە چۆن دەکرێت؟

دەبێت دایکو باوک هۆشیاربن لە پەروەردەکردنی مندال بەوەی دەبێت هەردوکیان لەسەر پەروەردەکردنێک رێکبکەون و کاتێک شتێکیان لە مندالەکە قەدەغە کرد هەردوکیان قەدەغەی بکەن وە ئەگەر مندالەکەش ڕقی گرت نا بێت ل□ بەر ڕقەکەی ئەو کارە بکەن که ئەو دەیەوێت. دەبێت بۆی روونبکەنەوە. کە بۆچی ئەو ڕاست نییە.

نا بێت مندال داوای هەر شتێکی کرد یەکسەر بۆی بکرێت دەبێت کرداری وەرگرتن و پێدان هەبێت. واتا دەبێت کارێک بکات بۆ ئەوەی تۆ شتێکی پێبدەیت جا دەبێت دایک و باوک ئەوهەلە بقۆزنەوە. بۆ نمونە، حەزی بە پاسکیلە دەبێت تێبگەیەندرێت تاوەک و بۆ ماوەی دووهەفتە یاخود مانگێک کارێکی باش بکات وەلاساری نەکات یاخود شەرانگێزی نەکات ئەم کردارەش بە خشتە دەکرێت بۆ ئەوەی منداڵەکە زیاتر پابەند بێت. خشتەیەکی هەفتانەی بۆ دەکەیت لەکۆتایی شەو لەگەڵ هەرکارێکی درووستی سەحێک وەردەگرێت. تاوەکو خشتەکە پردەبێتەوە. ئینجا شتەکەی بۆ دەکرێت بەمەش مندالەکە فێری سەبرو ئارامی و هەوڵدان دەبێت وە فێردەبێت بۆ ئەوەی هەر شتێک بەدەست بێنێت دەبێت هەوڵی بۆ بدات. وەفێر دەبێت تا نرخی شتەکانی خۆی بزانێت چونکه هەرشتێک بە هەوڵ و ماندوبون بەدەست هات ئەوە نرخی دەبێت لای کەسەکە. دەبێت دایکو باوک زۆر ئاگاداری مندالەکانیان بن و ئیهمالیان نەکەن بزانن کە مندالەکانیان هاورێیەتی کێ دەکات وەچەند موبایل یاخود ئایپاد یان تەلەفزیۆن بەکار دێنێت وە لەچی بەکاری دێنێت وە مندالەکانیان فێری ”کات” دابەش کردن بکەن بۆ ئەوەی نرخی کات بزانن. کاتەکانی یاریکردن و خەوتن. وە پێش خەوتن چیرۆکی بەسودیان بۆ بگێرنەوە وە هەولدەن بیان نێرن بۆ دەورات و رەوزە. بۆئەوەی زیاتر تێکەلی و بوێریان هەبێت.

لەهەموی گرنگ تر نا بێت دایکو باوک لەپێش چاوی مندال دەمەقالێ و شەڕ بکەن چونکە ئەمە کاریگەری خراپی دەبێت لەسەر منداڵەکان. و□ نا بێت جیاوازی بکەن لە نێوان مندالەکانیان. باشترین جۆری پەروەردەش هاوسەنگی کردنە لە نێوان هەر پێنج جۆرەکەی پەروەردە کە لە سەرەوە باسمان کرد. واتە هەر شتێک کە دەکرێت زیادەرەوی تێدا نەکرێت و لە سنوری خۆیدا بهێڵدرێتەوەو باشترین پێوەریش، هەمیشە قیاسی مامناوەندە….

هەشتی مارس ڕۆژی جیهانی ژنان.. شوشان مستەفا

(ئەمڕۆ ناتوانم هیچ نەڵێم)

زۆر هاوار هەن دەرمان نەبڕیوون ، زۆر وشە هەیە نەمانتوانیوە بیانڵێین ،زۆر گرێ لە ناخماندا هەن کە نەکراونەتەوە،
بە بیانووی جیاواز و لە ژێر ناوی جیاواز هەتا ئەم ساتەش ژن دەکوژرێت و تیرۆری جەستەیی و ڕۆحی و دەروونی دەکرێت تکایە وەک مرۆڤبوون لە ئافرەتان بروانن و توندوتیژی بەرامبەر ئافرەت ڕاگرن ، ژنان و ئافرەتان بە درێژایی مێژوو لە هەر چوار پارچەی جوان و کارا و کاریگەریان لە بوارە جیاوازەکان بینیوە بەشێکیان لە لوتکەی دەسەڵات بوون و بەشێکیش بە کارە مرۆڤ دۆستانەکانیان بوونەتە سمبول،
بۆ ئەوەش ئەی هاوڕەگەزەکانم : لە ئێستادا وێنا جوان و تایبەتە پڕتواناکانتان نیشانبدەن واز لە شتی لاوەکی بهێنن بیسەلمێنن ئافرەت لێهاتوو وکارامەیە توانای کار و بەڕێوەبردن و گرتنە دەسەڵاتی لەسەرجەم دامەزراوە و پلە و پۆستەکان هەیە
تا چیدیکە ئافرەت نەبێتە قوربانی توندوتیژییەکان و
بۆ ڕیشەکێشکردنی هەموو جۆرە جیاکاری و نادادپەروەرییەک ،
بۆ داهاتوویەکی باشتر و کۆمەڵگایەکی پڕ لەڕەنگ پێویستە جدیتر لە پرسی ژن بروانن .
مێژووی ڕۆژی جیهانی ژن هاوکاتە لەگەڵ خەباتی سیاسی و کۆمەڵایەتی دژی هەڵاواردنی ڕەگەزی و جنسی و چەوسانەوەی چینایەتی. ئەم ڕۆژە ڕۆژی مێژوییە بۆ خەبات لە پێناو بەدیهێنانی مافی یەکسانی و هەلو مەرجی باشتر لە ژیانی ژناندا..
هۆکاری دیاری کردنی ڕۆژی هەشتەی مارس وەک ڕۆژی جیهانی ژنان، ڕێز لێنانە بو مێژوی خەباتی ژنانی کرێکاری کارگەی ڕستنی شاری نیۆیۆرکی ئەمەریکا لە ساڵی ١٨٥٧.
هەلومەرجی دژواری کاری بێوچان و موچەی نیوەو ناتەواوی کرێکارانی

ژن، کە لە کۆتایی سەدەی ١٩ و سەرەتای سەدەی ٢٠ لە وڵاتانی خاوەن پیشەسازی شان بەشان لەگەڵ پیاوان هاتبونە مەیدانی کارەوە، ئەوانی ناچار دەکرد ناڕەزایەتی دەرببڕن و بۆنە کەڵی خەباتی یەکسانی خوازیەوە بە شێوازی ڕێکخراوەیی بەرنامەڕێژی کراو یان تەکمە دژی ئەو چەوسانەوەیە..

لەم رۆژەدا کرێکارانی ژن لە کارگەیەکی دەسکرد، دەستیاندایە مانگرتن بە پیشاندانی ناڕەزایەتی بەرانبەر بە هەلومەرجی نالەباری کارو و خراپی موچەیان. بیرەوەری ئەم مانگرتنە لە لای کرێکارانی ئەم بەشە مایەوە و ناڕەزایەتی گشتی لەم بارودۆخە لای ژنانی کرێکار بەردەوامە تاکو ئەمڕۆشی لە گەڵ بێت..

هەشتی مارس، ١٩٠٨٨ دووای نیو سەدە، ژنانی ماندو نەناسی بنکەی دەسبافی کۆتان لە شاری نیۆیۆرک لە ساڵیادی ئەو مانگرتنانە، بە هەی هەڵاواردن و هەژاری و گوشاری زۆری کار و موجەی نیوەو ناتەواو دەستیاندایە مانگرتن. کاربەدەستانی کارگەکە بە سەرکوت کردن و پێشگرتن لە ئاشکرا بونی لە ناو بەشەکانی تردا ئەو ژنە مانگرتوانە لە شوێنەکەی خۆیان دەستبەسەر دەکەن. بە هۆکارێکی نادیار ئاگر لە کارگەکە دەکەوێتەوە و تەنها ژمارەیەکی کەم دەربازیان دەبێت،زیاتر لە سەد کرێکاریژن لە ئاگردا گیانیان لەدەست دەدەن..

یەکەمین ڕۆژی جیهانی ژن لە مانگی مارسی ١٩١١ لە دانمارک، ئاڵمانیا، نەمسا، سویسرا و ئامریکا بەڕێوەچوو، بە مەلاین ژن بەشداری بەڕێوەچونی ڕۆژی ژن بوون. سەرەکی ترین داخوازیەکانیان ئەوکاتە بریتی بوون لە یاسایەک بۆ پاڵپشتی کرێکارانی ژن، مافی دەنگدان و بەژداری لە هەڵبژاردن ..

لە لایەکی ترەوە کێشەی جیاوازی نیوان ژن و پیاو لە بەرانبەر کاری یەکسان، کەم کردنەوەی کاتی کاری، دابەزاندنی نرخی شتومەک داخوازیەکانیان بوو، کە بۆ ئەمڕۆی ئەمەش نامۆ نین..

لە دووای شەڕی جیهانی دووەم، لە وڵاتانی ئوروپای ڕۆژئاوا لە ساڵی ١٩٤٠ بۆنەی هەشتی مارس بەڕێوەچوو، لەم وڵاتانە بە ڕەسمی لە لایەن دەوڵەتەوە شکۆدار بەڕێوەچو وەک نیشاندان خەمخۆری بە کێشەکانی ژنان..

ئێستە هەشتی مارس لە زۆربەی زۆری ولاتانی دونیا هەموو ساڵێک ڕێزێکی تایبەتەوە بەڕێوە دەچێت، و وەک ڕۆژی ناڕەزایەتی گشتی و توندو تیژی بەرانبەر بە ژنان، وە هەر وەها ڕێزگرتن لەو کەسانەی کە بنەمای ئەم خەباتەیان هەڵگیرسان بە باشتر کردن دۆخی ژنان..

دەسکەوتەکانی ڕابردوو و پێشڕەوی بە چەسپاندنی یەکسانی هەمەلایەنە بە سەپاندنی مافە سەرەتای و ئینسانیەکانی ژنان، کەم نین. لە زۆربەی وڵاتانی جیهان مافی دەنگدان و بەشداری لە پرۆسەی

هەڵبژاردن و بەشداری هەڵسوڕانی سیاسی و کۆمەڵایەتی بە رەسمی ناسراوە..
هێشتا لە زۆربەی وڵاتانی جیهان، لە چوارچێوەی ژیانی هاوسەریدا لە لایەن کۆمەڵگاوە یان شوێنی کار ژنان ڕووبەڕووی توندو تیژی دەبنەوە، یاسای مەزهەبی و پیاوسالاری دژە ژن لە زۆربەی وڵاتە دواکەوتوەکانی جیهاندا ژنان ئازار دەدات و کاری پێدەکرێت، هێشتا لە پێشکەوتووترین وڵاتانی جیهانیش هێزی کاری ژنان بەرانبەر بە کاری یەکسان لەگەڵ پیاوان، تا رادەیەک جیاوازی بە خۆیەوە دەبینێت..
زۆربەی نەخوێندەوارەکانی جیهان ژنانن، ژنان و منداڵان گەورەترین قوربانی ئاوارەیی و دەربەدەری ناکۆکیەکانن. دیاری کردنی جلوبەرگ بۆ ژنان، حیجابی زۆرەملی، دەستدرێژی سێکسی و جەستەیی، توند و تیژی و تیرۆر لە ژێر ناوی ناموس و شەرەف کپکردنی ئازادی ڕادەربڕین، نمونەی سەرەکی و ئاشکرا یە کە ڕۆژانە وەک دیاردەی ئاسایی دژی ژنان بەڕێوە دەچێت.

پیرۆزبێت ڕۆژی جیهانی ئافرەتان

ئازادی بۆ هەمووان

شوشان مستەفا

گەلی کورد لە نێوان گێژاوە سیاسییەکاندا.. شوشان مستەفا

ئەگەر تەنیا لە چلەکانی چەرخی رابردووەوە دەست پێ بکەین، نزیکەی هەشتا ساڵە گەلی کورد لە کوردستانی عێراقدا، بۆ ئومێدی دەستڕاگەیشتن بە مافە سیاسییەکانی، لە نێوان گێژاوێکی سیاسیی پێچەڵ پێچەڵدا، دێت و ئەڕوات، ئەوە سیی ساڵیشە دەسەڵاتی حیزبی کوردیی و بنەماڵە سیاسییەکانی کوردمان بیینی کە ئەگەر بە ویژدانەوە تەعبییری لە بکرێ، ئەبێ بگوترێ فاشیلتریین دەسەڵات و حوکمڕانییە لەسەر رووی زەویی، بە تایبەتییش لە گەندەڵیی و برسییکردنی بە ئەنقەستی خەڵک و بەهەدەردانی سامانی نیشتمانییدا. گەورەتریین کێشەی سیاسیی ئەو حیزب و کەسایەتییانەی خۆیان بە نەیار و رەخنەگری سیاسیی ئەم فەشەلە سیاسییەی هەرێم و حیزبەکانی ئەزانن، بێ گوتارییە! گوتارێکی سیاسیی جیاوازیان نییە کە لە پارتیی و یەکێتیی و دووکانە سیاسییەکانی تر، جودایان بکاتەوە.

ئەم بێ گوتارییە، نەبوونی روئییەی سیاسیی و هێزێکی ئۆپۆزیسیۆن کە بتوانێ فەرمۆڵەی داخوازییەکانی خەڵک بکات کە زیاتر لە عەدالەتی کۆمەڵاتییدا جێگیر ئەبن، وەکو هێزێکی کارای ئۆپۆزیسیۆن، گوتارێک تەبەنیی بکات کە ببێ بە جێگەی متمانەی بەشێکی زۆر لە خەڵکی ناڕازیی، بە تەواویی لە هەڵبژاردنەکانی عێراق(١٠ ئۆکتۆبەری ٢٠٢١)، رەنگی دایەوە و زۆرینە پەنایان بە بایکۆت برد.
بایکۆتی بەریین لە ئاستی عێراق و هەرێمیشدا، بەشی هەرە زۆری بە ئەوە ئەگەڕێتەوە کە هێزێک یان پارادایمێکی جیاوازتر لە هێزە گائیفیی، قەومیی، ئیسلامیی و گەندەڵەکان، بوونیان نییە و خەڵك متمانەی بە ئۆپۆزیسیۆنی شەریکی دزەکان نەماوە، بایکۆتەکە سەرتاسەری عێراقی گرتەوە و بەغداد لە پێش هەموو شارەکانەوە بوو. هاوکات، بایکۆتی هەرێم، ئەفسانەی دەسەڵاتداریی پارتیی و یەکێتیی، تووشی زەمیینلەرزە کرد. لە نەبوونی ئۆپۆزیسیۆنێکدا کە جێگەی متمانەی خەڵکی ناڕازیی بێت، شاری سلێمانیی شکۆی یەکێتیی و گۆڕانی شکاند و ٨٪ ی خەڵکیان لەگەڵدایە کە دیارە زۆرینەیان موچەخۆرن یان لە ترسی برسییەتیی و نانبڕیین، دەنگیان پێ ئەدەن. بۆ پارتیی و بادینانیش هەمان راچڵەکیین هەیە.

گۆڕان، ئۆپۆزیسیۆنی زۆر ناشیرین کرد. یەکێتیی نوێ لە دوای کودەتای ٨ی تەمموزەوە، بە تەواویی بووە بە دووکانێکی سیاسیی کە

مەئمورییەتەکەی بە هەندێ مەئمور سپێردراوە کە هەموویان لەو دزیی و تاڵانییەی کوردستاندا، لەگەڵ پارتیی شەریکن (بە پشکی زۆر کەمەوە). گرنگترین شت لە دوای ئەم هەڵبژاردنەوە، ئەوەیە چۆن بەشێکی کارا لە خەڵکی بایکۆت، بە کاری هاوبەش و بیروڕا گۆڕینەوە، ئەم بە ئاسۆییە لە سیاسەتدا، بە گوتارێکی سیاسیی جوداوە، تێپڕێنن و روئییەیەکی سیاسیی و عەقڵانیی، هەڵاوەردراو لە سیاسەتی فاشیلی کوردایەتیی و حیزب و بنەماڵەکانی، تەبەنیی بکەن؟ بە دەنیاییەوە، ئەمە باوەڕمان وایە پێش هەموو شتێ ئەبێ گوتار و روئییەکەی لە گوتاری زاڵی کوردایەتیی و ئەو تیجاڕەتە نەتەوەییەی بەناوی کوردەوە ئەکرێ، داببڕێت. هاوکات، لەو گەندەڵیی و پۆپیولیزمەش رزگار بکرێ کە خەڵکێکی زۆر بە پارە و بەرژەوەندیی تایبەتیی خۆیان، سیاسەت ئەکەن و لە بەها گشتییەکان و مۆڕاڵە کۆمەڵایەتییەکان، دایئەبڕن.

کورد لە کوردستانی عێراقدا، ئەوە نزیکەی ١٠٠ ساڵە دەستوپێ لەگەڵ عێراقدا نەرم ئەکات، هەمیشە وەکو ئەوەی ستەمێکی زۆر گەورەی لێ کرابێت، وەکو قوربانییەک خۆی نیشان ئەدا کە ستەمێکی لێ کراوە، لە دونیادا وێنەی نەبووە و نییە. سیاسەتی باوی کوردایەتیی، گوتارەکەی زاڵە، یان دروستتر، چیرۆکێکی باڵادەستە کە زیاتر نەتەوەییەکانی کورد، حیزبەکانیان وشێخە سیاسییەکانی ڕێبازە دینییەکان (نەقشبەندیی و قادریی) و ئەو نوخبانەی هەمیشە، خزمەتی بنەماڵە سیاسییەکانیان کردووە، ئەگرێتەوە. چیرۆکی سیاسەتی کوردیی لەو بەشەی پێیدەگوترا ویلایەتی موصڵ و لە هەندێ دەخیشدا بە کوردستانی باشوور (نەک باشووری کوردستان) لە ناوەڕاستی بیستەکانی چەرخی رابردوودا، پێش لکاندنی بە دوو ویلایەتەکەی تری عێراقەوە (بەصرە و بەغداد)، وردە وردە فەرمەڵە ئەبوو، چیرۆکەکە لە شێخ مەحمودەوە، دەست پێئەکات و بە ریفراندەم و کوردایەتییەکەی پۆست ریفراندەم و کودەتاکەی ماڵی تاڵەبانیی لە ٨ی تەمموزی ٢٠٢١ دا دژ بە ئامۆزاکەیان (لاهور جەنگیی)، درێژەی هەیە (نەک کۆتایی هاتبێت).

ئازادی بۆ هەموان

شوشان مستەفا

ئەوانە کێن خۆپیشاندان دەکەن؟
شوشان مستەفا ..

وەڵامی ئەم پرسیارە زۆر قورس نییە، تەنها کەمێك بچە ناویانەوە تێدەگەین ئەوانە کێن. ئەوانە موچەخۆرە کەوزاوەکانی بەردەم مایکەکان نین، ئەوانە گەنجانێکی بێ پارە، بێ ژیان، ناشکۆوزێنەوە، تەنها دەیانەوێت لەم نیشتیمانەدا بەشی ئەوان ژیان بدرێت، بڕوایان بە خۆیانە، بەشکۆ و بەهێزن، براو خزم و هاوڕێ و دەستەکانی هەریەك لە ئێمەن.

ئەوانە ڕۆشنبیرەکانی سەر شاشەکان نین هاژەهاژ بکەن و لەژێریشەوە دەستی دەسەڵاتدارەکان بن، ئەوانە گەنجە بێ کارەکانن، ئەو گەنجانەی لە بێکاریدا بەیانیان تا ئێوارە دەخەون و ئێوارە بە گیرفانی بەتاڵەوە دێنە دەرەوە، ئێوەش کوڕ و منداڵەکانتان بە ئۆتۆمبێلی گرانبەها، دەنێرنە خوێندنگە نمونەییەکان و بە تەماشان تا کۆتایی ژیان ئەم گەنجانە تەماشاتان بکەن و، جیاوازی نێوان ژیانی خۆیان و ئێوە و ماڵ و منداڵتان ببین و هیچش نەکەن؟! تۆزێك چاوتان بخورێنن با باشتر دیمەنەکە ببینن.

ئەمانە ئەو واعیزە دەنگە دەنگ کەرانەی سەر مینبەرەکان نین، باسی حەق بکەن و کاتێکیش حەق دێتە ئاراوە سەری خۆیان کزدەکەن و دەچنەوە ماڵ، ئەمانە ئەو پەڕلەمانتارە مشەخۆرانەی سەر تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان نین بە باوەش پارە لە ئێوە وەردەگرن و لەسەریشەوە خۆیان شین و مۆر دەکەنەوە، نمایشکارەکانیش نین بە شەو ڕۆژێك لەڕێگەی ئەوەی دەسەڵاتدارەوە ببنە خاوەنی هەموو شتێك، گەر دەوەرن وەرنە ناویان، فەرموون وەرن بیان بینن، ئەوانە ئەو گەنجانەن دەکەسیان کۆ بکەرەوە دوو هەزار دیناریان پێنییە، دوای بەرد وەشاندنەکانیان دەوە تێکیەڵیان بکە، دەجار پێتدەڵێن: خاڵە زۆر مەمنون.

ئەمانە پیاوە حیزبییەکانی ناو هۆڵەی کۆبوونەوەکان نین، ئەو ڕۆژنامەنووس و قەڵەم بەدەست و رێکخراوی کۆمەڵگەی حیزبییەش نین، لەلایەك لە کانیاوەکەی ئێوە بخۆن و لەلایەکیش خۆیان بکەن بە نوێنەری ئازادی خەڵك، ئەمانە گەنجانێکی دەرکراون لە ژیان. (تاقمێکیان تێدایە زۆر زۆر گەنجن، شارەزان لە پێپچی، بە بۆمبی فرمێسك ڕێژ دەڵێت: سمۆکی، تفەنگیان بکەوێتە دەست هەز نییە پێیان بوەرێت، تۆش بەخۆت هەر گاڵتە بە پێپچی بکە، گەر دەتوانیت وەرە ناویان جەسارەتی خۆت بەرامبەر ئەوانە تاقی بکەوە.) تێیاندایە هەر

نازانێت حیزب چییە، تەنها دەزانێت هاواربکات: من ژیانم نییە، ئەوە بە هەتانبەت، بیسوتێنن… دەریانکەن… وێرانیکەن…هتد.
تۆ کە خەونی ئەو هەموو گەنجە دەسوتێنیت، تۆ کە ناتوانیت ژیانیان بۆ دابینکەیت، ئەو وزە گەورەیەت وێرانکردوە بۆ خاتری دەوربەرەکەت، بەتەمایت ئەو بەو هەموو ئازار و دەردەی خۆیەوە بێتە سەر شەقام و هیچ نەکات؟ بیریشت نەچێت لەو نووسەرەکە تەسنەکانە ناچن، لە هەزە چەکدارەکان بپاڕێنەوە تەقە نەکەن، ڕێك بەرامبەریان دەوەستن هەڕەشەیان لێدەکەن، پێجنێویان دەکەن، هەندێ بڕوایان بە خۆیانە بە بەردێکی دەستیانەوە لەبەردەم چەندین چەکدار دەوەستن! کە وایکرد ئەو وزە گەورەی ناو کۆمەڵگە بەو جۆرە توڕە بێت و لە مەرگی خۆی نەترسێت؟ بۆ کەمێك مێشکتان ناخەنە گەڕ تا تێبگەن لەو چینە هەژارە؟
تۆ ئەگەر دەتەوێت شوناسی ئەوانەت بۆ دەرکەوێت، لە دورەوە تەحلیلچی و ڕاپۆرتی سیخوری و لێکدانەوەی پوچی شاشەیی بەکەڵکت نایەن، ساتێك بچۆ ناویان و گوێ لە داخوازی و توڕەبوونەکەیان بگرە. تەماشای ئەو بۆ ژیانییە بکە تێیدا دەژین، ئەوکات تێدەگەیت ئەوانە کێن؟ بۆ توڕەن، بۆ ناوەستن؟ جیاوازی چینایەتی دروستدەکەیت و دەشتەوێت توندوتیژی ڕوونەدات؟ هەموو شەو لە بیست شاشەی میدیای پڕوپوچەوە ئایدۆلۆژیای توندوتیژی پەخش دەکەیت و بە تەمای نەوەیەکی [illegible]یت هەبێت؟ بەدبەخت بە ئەوەی لە دورەوە لە ڕەنگەی شاشەو حەشاماتی ملکەچەوە سەیری کۆمەڵگە و گەنج دەکات و، لەو دۆخە تێناگات جیاوازی چینایەتی دروستیدەکات. ئەم یاخی بوونە پێویستی بە شیکردنەوەی ڕەشبینیرانەی بێینباخ لە ملی قسەی باقوبریق نییە، وەك خۆیان زۆر ئاسایی: ژیانیان دەوێت، كاریان دەوێت. ئەمجارەش بەزەبری هێز بیانوەستێنی لە وێستگەیەکی ترەوە دەست پێدەکەنەوە، بەوادەکەی بیکە، ناکەی بەڕێ ناویان ئایندە ببینە.

ئازادی بۆ هەمووان

شوشان مستەفا

ئایین و توندوتیژی لەدژی ژنان … شوشان مستەفا

کەسانی بڕوادار بە ئایین، بەپێی ڕێسای کتێبەکانیان باس لە هەندێک ڕێسا دەکەن کە بەتەواوی پێشێلکەری مافی ژن وەک بوونەوەرێ، ئەوەش هەموو ئایینەکان دەگرێتەوە و گشتیان دەڵێن، “خودا خاوەنی هەموو جیهان، سروشت و گیانلەبەرانە و مرۆڤ یەکێکە لە خۆشەویستەکانی خودا و ژنیش وەک ئافەنراوێکی خوا دەبێ ملکەچی ئەو یاسایانە بێ کە خوا بۆی داناوە”، ئەو یاسایانە هەتا ئێستا تەنیا و تەنیا ژنیان چەوساندووەتەوە و ئازادی و مافەکانیان لێ زەوت کردووە. جۆری پۆشین، تەنانەت جۆری دانیشتن و هەستان و ئاخاوتن، ژیانی هاوبەش پێکهێنان، پەیوەندیی سۆزداری و تەنانەت مافی ژن لە ناونانی منداڵەکەشی و … هەموو بەپێی ئایین، بۆی داندراوە و خۆی دەبێ ملکەچی بێ.

باڵاپۆشی (حیجاب)، خەتەنە، کارەکەری، کۆیلایەتی، وەکو پێداویستییەك بۆ خۆشگوزەرانیی پیاوان، بێدەسەڵاتی لە کاتی هەڵبژاردنی ژیانی هاوبەشدا لە کاتی دابەش کردنی ماڵ و ساماندا هەر دوو ژن بە پیاوێك دێتە ئەژمار و هتد …. ، تەنیا بەشێک لەو ستەمانەن کە لە سەرجەم ئایینەکانی جیهاندا (بە هەندێک جیاوازییەوە) لە ژن کراوە و دەکرێ، هەرچەند لە وڵاتانی پێشکەوتووی جیهان لە ڕێگای هەندێک میکانیزمەوە بەری پێگیراوە. ئەوەش نابێ نکوڵی لێبکرێ کە لە وڵاتگەلی پێشکەوتووی جیهانیشدا، ستەم و چەوساندنەوەی ژن بە شێوەی خۆی هەیە و بەردەوامە و ئەوەش وایکردووە کە ژن بەپێچەوانی ناخی خۆی، زۆرتر تەریک بکەوێتەوە کە باس لەو کۆمەڵگایانە و خەسارناسی کردنیان، باسی ئەم بابەتە نیە و پێویستە بابەتی تری لەسەر بنووسرێ و لە ڕوانگەی دەروونناسی و کۆمەڵناسییەوە، تەنانەت کاری لێکۆڵینەوەی زانستی لەسەر بکرێ.

بەڵام خاڵێکی هاوبەش و جێگای سرنج لەمەڕ چەوساندنەوە و ستەم کردن لە ژن ئەوەیە کە، لە سەرەتای هاتنە ئارای ئایینەکانەوە جا هەر لە ئایینی یەهودییەوە تاکودەگاتە ئایینی ئیسلام و ئەمڕۆشی لە گەڵ بێت ئەم خاڵانە ڕەچاو کراون و لە سەر توندو تیژی دژ بەژنانبەردەوام بوون و هەن.

هەرچەند جێگای ڕامان و پرسیارە کە، بەپێی توێژینەوەیەکی ناوەندی بیو کە 84 وڵاتی گرتووەتەوە و لە ئاستی ئایین پەروەریی و پابەندبوون بە ڕێنماییەکانی ئایین کۆڵیوەتەوە، چ لە ئیسلام بە

یان مەسیحیی یان یەهودییەت یان بوزیی یاخود هندەس، ژنان لە نەو شوێنکەوتوانی هەموو ئایینەکان لە ئاستی جیهان زیاتر ئایین پەروەرن، ئەوە لە کاتێکدایە کە ژنان زۆرترین چەوسانەوە لەدەست ئایین دەبینن. ڕوون نییە ئاخۆ ئەوە پەیوەندی بە دەروونناسیی ئافرەتەوە هەیە کە لە ڕووی هەست و سۆزەوە جیاوازە و دەکرێ بڵێین، لایەنی ترسی تێدا بەهێزترە لە پیاو یانیش دەگەڕێتەوە سەر پەروەردە و کۆمەڵگا کە ئەمەش شیاوی لێکۆڵینەوە و توێژینەوەی زانستیی بەربڵاوە کە چۆنە، بەپێی توێژینەوەکە لە ئاستی جیهان 83.4%ی ژنان باوەڕیان بە یەکێک لە ئایینەکان هەیە، کەچی تەنیا 79.9%ی پیاوان لە جیهان باوەڕیان بە یەکێک لە ئایینەکان هەیە.

کوشتن لەسەر نامووس یان وەک دەگوترێ کوشتن لەسەر شەرەف یا کوشتنی نامووسیی یا لەدیین هەڵگەڕانەوە یەکەکە لەو بەرەکەتانەی ئایین کە بە ژنی بە دیاری هێناوە. کوشتنی نامووسی بریتییە لە کوشتنی ژن یان کچێکی خێزان بەهۆی باوەڕ و بیرەکەی کەسی بکوژ کە بڕوای وایە کە قوربانییەکە بۆتە هۆکاری سەرشۆڕی کردن یان شەرمەزاری و بێ ڕێزی بە سەر خێزانەکە یان قوربانییەکە سەرپێچی بنەماکانی کۆمەڵگە و ئایینی کردووە لەڕێی ئەنجامدانی یەکێک لەمانە: جیابوونەوە یان تەڵاق وەرگرتن لە هاوسەرەکەی، ڕەت کردنەوەی ئەنجامدانی هاوسەرگیری ڕێکخراو لەلایەن خێزانەوە، هەبوونی پەیوەندییەکی سۆزداری ناپەسەندکراو لەلایەن خێزانەوە، ئەنجامدانی کردەی جووت بوون (سێکس کردن) لە پێش یان لە دەرەوەی هاوسەرگیری دا، بوونە قوربانی لاقەکردن یان دەستدرێژی سێکسی، پۆشینی جۆرە پۆشاکێک کە بە نەشیاو هەژماردەکرێت، هەبوونی پەیوەندی سۆزداری هاوڕەگەزانە یان پاشگەزبوونەوە لە باوەڕێکی ئایینی.

ئەو دیاردە قێزەونە، سەرەڕای هەوڵێکی زۆری ڕێبەرانێکی ڕووناکبیر و پێشکەوتوو لە جیهاندا، هێشتا ئێستاش لە زۆربەی وڵاتانی جیهان بە وڵاتانی پێشکەوتووشەوە ماوە، هەرچەند ڕێژەی نێوان وڵاتانی پێشکەوتوو و وڵاتانی ئیسلامی بە بەراورد کردن نابێ. یاساکانی ناپێلیۆن ڕێگەی نەدەدا بە ئافرەتان هاوسەرە ناپاکەکانیان بکوژن بەڵام لەهەمان کات دا ڕێگەی دەدا بە پیاوان ژنە ناپاکەکانیان بکوژن. ئەم یاسا فەڕەنسییە ناپێلیۆنییە لەلایەن وڵاتە عەرەبییەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستەوە سوودی لێ وەرگیراوە و بووە هۆی هاندانی وڵاتی ئوردن لە دانانی بەندی ژمارە ٣٤٠ کە ڕێگە دەدات بە کوشتنی ژن و خۆشەویستەکەی لەلایەن مێردەکەیەوە ئەگەر تاوانی هەبێت لە کاتی کردەی ناپاکییەکەدا بیگرێت.

توندو تیژی کردن لە دژی ژنان، یەکێک لە قێزەونترین دیاردەکانی هەموو تەمەنی مرۆڤایەتییە و بە توند و تیژی لە دژی ژن، کۆمەڵگا بە

شێوەکی ڕاستەوخو زەرەمەند دەبێت دەشڵەژێت و کێشەی مەزند دێتە بەردەم پ□س□ی بەرەو پێشچوونی کۆمەڵگا.
بەڵام هێشتا توندوتیژی وبیمافی و نابەرابەری و هەڵاواردنی ژنان، کۆتایی نەهاتووە. لە وڵاتە دواکەوتوەکان وژێر سایەی دەسەڵاتە قەومی وسەربازی و ئیسلامیەکاندا، شەرماوەرە.
ەهەموو ئەو وڵات و دەوڵەتانەی دین ت□ک□□□ی یاسا و پەروەردە و فێرکردن کراوە، بەهەمان شێوە توندوتیژی بەرامبەر بە ژنانیش یاسایی کراوە. پیاو سالاری دەوڵەت چۆته پشتی، کوشتنی ناموسی بەرگی رەوایی پێدراوە… لەم نێوەدا عێراق وکوردستان، گۆشەیەکی دنیای نابەرابەریی ئەم سەردەمەیە. ئەگەر نیزامی سەرمایەداری سەرچاوەی سەرەکی نابەرابەری نێوان ژنان و پیاوان بێت… ئەوا نابەرابەری نێوان ژن و پیاو، سوکایەتیو توندوتیژی و کوشتاری ژنان لە ژێر دەسەڵاتی ئیسلامیسیاسی عروبی عێراق و دەسەڵاتی ناسیونالیزمی میلیشایی کوردیدا، بەیاسایی کراوە… قوربانیانی توندوتیژی و ئاماریکوشتاری ژنان، لە ئاماری قوربانیانی جەنگی دەسەڵاتیناوخۆیی و دەستی داعش و کیمیابارانی هەڵەبجە… زیاترە. هەروەکو چۆن هیچ کەسێک لە دزان و تاڵانچیانی داهاتی خەڵکیکوردستان و دزانی قوتی مناڵان و گەندەڵکاران، رووبەڕووی لێپرسینەوە ولیپێچینەوەی یاسایی نەکراونەتەوە، بە هەمان شێوەش تۆمەتبارانی توندوتیژی و کوشتاری هەزاران ژن، هێشتا ئازادن و دەسەڵاتی پیاوسالاری و میلیشیایی کوردی، پارێزەریی بکوژی ژنان خۆێ لەپشتی ئەم تاوانکاریەییە.
« ئازادی بۆ هەمووان »

شوشان مستەفا

یەکێتی و پارتی و خیانەت … شووشان مستەفا

لەناو کەلتور و فەرهەنگی هیچ وڵاتێکدا ووشەیەك نادۆزیتەوە ناشرینتر و قێزەونتر بێت لە ووشەی (خیانەت)، خیانەت بەمانای نەبوونی ئاکار و ئەخلاق دێت، پشتکردنە لەبەرژەوەندی گەل و نیشتیمان لەپێناو بەرژەوەندی تایبەتی خۆت، خیانەتکاران داماڵراون

لەبەها مرۆیی و ئەخلاقییەکان، نامۆن بە ووشەی شەرەف و کەرامەت، ئەمانە تەنها بیر لە بەرژەوەندی و قازانجی خۆیان دەکەنەوە، ناشرینترین و قێزەونترین ڕێگا دەگرنەبەر بۆ گەیشتن بەئامانج و مەرامەکانیان.

ئەگەر لەمێژووی پارتی و یەکێتی، وردبینەوە، کە خۆیان بە نوێنەری کوردایەتی دەزانن، ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە لەزۆر وێستگەدا خیانەتی گەورەی نیشتیمانیان بەرامبەر گەل و نەتەوەکەیان ئەنجامداوە، چەندین شەڕی ناوخۆیان کردووە، هەزاران ڕۆڵەی بێگوناحی کوردیان بەکوشت داوە، هەزاران خانوویان رووخاندووە و سەدان ڕەز و باخی هاوڵاتیانیان سوتاندووە، ئەم دوو هێزە شوێنێك نەماوە بەشەڕی ناوخۆ و هێنانی سوپای ئێران و تورکیا و عیراق وێرانیان نەکردبێت، جگە لەوە دەستی سوپای داگیرکەرانیان واڵا کردووە کە تەسفیەی نەیارانی خۆیان بکەن لەهەرێمدا و خەباتکارانی کوردی پارچەکانی تر شەهید بکەن، ئەمانە خیانەت لەدوای خیانەت پیشەیانە، نەك شۆڕشگێر و قارەمان نین بەڵکو ڕێویەکی ترسنۆکن بەرامبەر شێخ و ئاغا و سوڵتانەکانیان، لەکاتێکدا بەرامبەر گەلەکەیان لەپێستی شێردا خۆیان دەنوێنن.

دەسەڵاتدارانی کورد هەمیشە وەکو شۆرشگێرێکی دڵسۆز و قارەمانێکی بۆ وێنە خۆیان پیشانی گەل و نیشتمانەکەیانداوە، بەڵام کاتێك لەمێژووی خەباتیان دەڕوانێت، بۆت دەردەکەوێت ئەمانە سێ بەشی ئەو فیشەکانەی کە لەتفەنگەکانیانەوە هاتێتە دەرەوە لەجیاتی دوژمن، ناویانە بە سنگی براکانیانەوە، ئەم خائین و خاك فرۆشانە بەردەوام خۆیان بەخزمەتکاری گەل و نیشتمان دەناسێنن و باسی نەزمی نوێی کوردایەتی و کوردبوون دەکەن، لەکاتێکدا هەر کەسێ باسی کوردایەتی بکات، نابێت ئەمان باسی بکەن، چونکە ئەمان لەمێژە کوردایەتیان زیندەبەچاڵ کردووە.

ئەگەر لەخیانەتی (31) ئاب بڕوانین، ئەوە تێبینی ئەوە دەکەین کە سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان تەنها لەپێناو مانەوەی حوکمی بنامەڵەکەیدا گەورەترین دوژمنی میللەتەکەی کە حکومەتی بەعس بوو، دەهێنێتە هەوڵێر بۆ دەرکردنی یەکێتی و قەتڵ و عام کردنی لاوی ئەو شارە و شکاندنی سومعەی کورد و سوککردنی دۆزە ڕەواکەی، ئەم خیانەتە پەڵەیەکی ڕەش و قێزەونە بەنێوچەوانی ئەو بنەماڵەیەوە، چونکە لەپشتەوە خەنجەریان وەشاند لەو شەهیدانەی کە گیانی خۆیان بەخت کرد لەپێناو کوتای هێنان بەحوکمی بەعسی دڕندە لە کوردستان.

بەهەمان شێوە لە 16 ئوکتۆبەردا باڵێکی سەربە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان تەنها لەپێناو مانەوەی حوکمی بنامەڵەکەیان لەو شارەدا، حەشدی شەعبی و سوپای عیراقی دەهێننە سەر کەرکوك، بۆ دەرپەڕاندنی

پارتی و داگیرکردنی ئەو شارە و دەرکردنی پێشمەرگە، بەمەش پەڵەیەکی ڕەش و قێزەون دەکەنە نێوچەوانی بنەماڵەکەیان.
سەرانی کوردایەتی لەدوای خیانەتی 31 ئاب و 16 ئوکتۆبەرەوە، خەڵکی کوردستانیان کردووە بەکائینێکی بێ دەنگ بەزەبری هێز و تیرۆر و ترس و تۆقاندن و زیندانی کردن و ئەشکەنجەدان لەلایەن شەلاتی و جەلادەکانی هەردوو بنەماڵەوە، بەڵام لەژێر باڵی ئەو بێ دەنگییەدا شەپۆلێکی گەورەی تووڕەیی بوونی هەیە، کە پێویستی بە ڕێکخستنێکی تۆکمەی نهێنی هەیە، بۆئەوەی لەکات و ساتی خۆیدا بتەقێنرێتەوە و ئەم هەرێمە لەپوش و پەلاشی هەردوو بنەماڵە پاك بکرێنەوە و ژینگەیەکی دیموکراسی ڕاستەقینە بهێنرێتە کایەوە تا مرۆڤەکان لەم بەشەی کوردستان بەسەربەرزی و ئازادییەوە بژین، دڵنیابن ڕۆژێك ئەمە هەر ڕوودەدات خۆتان و بنەماڵەکانتان، سامان و دەسەڵاتتان دەکەونەبەر سزای گەل و نیشتیمان.

«ئازادی بۆ هەمووان»

شووشان مستەفا

مەترسییەکانی حەشدی شەعبی شیعی ...شووشان و موتەڵیب

دروستکردنی هێزی حەشدی شەعبی لەکاتێکدا بوو کە مەترسی داعش لە بەغداد نزیکبووەوە کە ئەوەش دەکاتە مەترسی لەسەر عیراقی شیعی، بەو هۆیەشەوە مەرجەعی باڵای شیعەکانی عیراق "عەلی سیستانی" بەفەتوایەکو بەدروشمی "لەبەیکە یاحوسەین" باڵانسی هێزی شیعی ڕاستکردەوەو لەوەوە یەکەم قۆناغی ئایندەیەکی ئاڵۆزو تراژیدیا بەهۆی ئەو هێزەوە لە مێژووی عێراقدا دەستیپێکردو ئێستایش مەترسییە ڕاستەقینەکانی دەرکەوتوون. .

حەشدی شەعبی بەپێی سیستەم دروستنەکراوەو کۆپیکردنی ئەزموونی هێزی دیکەیە لە وێنەی: سوپای قودس و حزبوڵڵای لوبنانی، لە تورکیاش لەدوای کودەتاکەی ٢٠١٦ ئەردۆغان دەستی بەدروستکردنی هێزێکی لەو شێوەیە کردووەو ئامانجی یەکەمی پاراستنی هەیمەنەو

دەسەڵاتەکەیەتی، یانی ئەردۆغانیش سەرکردەی تیرۆریستەکانەو هاوشێوەیە لەگەڵ داعش و حەشدی شیعی.
حەشدی شەعبی نە یەك هێزەو نە یەك هێز دژیەتی و نە یەك فەرماندەو خاوەنداری هەیە، بەڵکو زیاتر لە دەیان گروپی چەکدارییە وە زۆرینەی کوردو عەرەبی سوننە دژی مانەوەین و دەیان فەرماندەش سەرکردایەتی دەکەن، لە هەڵبژاردنەکانی ئایاری 2018شدا ئەو هێزە بوویە خاڵی ململانێی نێوان لایەنە سیاسییەکانی کوردستان و عیراق، هەروەها حەشدی شەعبی توانی بەزەبری هێزی سەربازی دەستوەربداتە هەڵبژاردنەکان و ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی گۆڕی بە فەرمانی ئێران و لەبەرژەوەندی ئێران.

لەسەر سێ ئاست حەشدی شەعبی مانەوەی رەتدەکرێتەوە:

یەکەم: بەهۆی دروستکردنی مەترسییەوە لەسەر کوردستان و ئەزموونەکەی کەدەنگییەکی کوردستانی بە رەتکردنەوەی مانەوەی حەشدی شەعبی دروستبووە.

دووەم: حزبە عەرەبییە سوننەکان حەشدی شەعبی بەمەترسی دەزانن بۆ سەر شوناسی مەزهەبی خۆیان و مانەوەی بەو شێوەیەی ئێستا رەتدەکەنەوە.

سێیەم: دەستووری هەمیشەیی عیراق بوونی هەر هێزێکی چەکدار لە دەرەوەی دامەزراوەی سوپاو دەسەڵاتی سەرۆک وەزیران رەتدەکاتەوە.

ئەم هێزە میلیشیایە مەزهەبییە بۆچی و لەپێناو کێ و چی دا دروستکرا؟ بەهۆی ئەوەی رووداوەکان زۆرو ئاڵۆزن، هەروەها بەهۆی ئەوەی کەسێتی تاکی عێراقی یادەوەریی لاوازەو تەنیا دیوێکی دیمەنەکان دەبینن و توانای لێکدانەوەی پشتی رووداوەکانیان نییە، رەنگە لەیادیان نەمابێت بۆچی لەرۆژانی سەرەتای هاتنی داعشدا، سوپا زەبەلاحەکە بەبێ شەڕ لەشارە سوننییەکان کشایەوەو چەك و جبەخانەکانی بۆ داعش بەجێهێشت؟ ئەوکات کەم کەس گومانی ئەوەیان هەبوو کە ئەمە تاکتیکی مالیکی بووبێت بۆ پەڕینەوەی ئاڵۆزی بۆ ناوچە سوننییەکان.

وە ئامانجیش دروستکردنی شەڕی تائیفی سوننەو شیعە بوو، بە فەرمانی ئێران کە نوری مالیکی سەرۆکوەزیرانی ئەوکات و زۆرینەی سەرکردەکانی ئێستای حەشدی شەعبی فەرمانەکەی ئێرانیان جێبەجێ کردو خۆیان فرۆشت بە ئێران و ناویان وەکو قێزەونترین خائینی مێژوو لەوڵاتەکەی خۆیان تۆمارکرد. کاتێکیش مەرجەعیەتی باڵای شیعەکان

بانگەوازی بە پێکهێنانی حەشدی شەعبی کرد، بەو ڕەوایەتیدان بەم هێزە عەشایەرو نایاساییەو بەئەوەی لەناوچە سوننییەکاندا هەق و ڕەوایەتی شەڕکردنی هەبێت، ئەمجارە کەوتنە لۆمەکردنی سوپا بەوەی نەیتوانیوە بەرگری بکات، بۆیە پێویستە ڕۆڵی سوپا پەراوێز بخرێت و دەبێت بایەخ بە حەشدی شەعبی بدرێت و پڕچەك بکرێن، لەپێناو ئەم ئامانجەی عێڕاقێکی خاوەن سەروەری و دەستورو نیزام و یاساو سوپایەکی یاسایی بگۆڕن بە وڵاتێکی مەزهەبیی، مەرجەعیی و میلیشیایی.

بەمجۆرە ناڕاستەوخۆ ڕاگەیاندنی شەڕی شیعە و سوننەبوو. گوێ بەهیچ کاردانەوە و ناڕەزایەتییەك نەدرا. سوپا فەرامۆش کرا، توانا سەربازی و داراییەکانی عێراق خرانە خزمەتی بەهێزکردنی پێگەی حەشدی شەعبییەوە، بەبێ بوونی هیچ یاسایەك، لە بودجەی گشتیی عێراق مووچەو ئیمتیازاتیان بۆ دابین کرا. نەیارانی حەشدی شەعبی، یاخود ئەوانەی بەشێك نەبوون لەم ئامانجە ستراتیجییەی شیعە لەعێراق، کەوتنە نیشاندانی تاوانەکانی حەشدی شەعبی و ویستیان سەرنجی هێزو ناوەندە نێودەوڵەتییەکان ڕابکێشن کە ئەو تاوانانەی حەشدی شەعبی دەیانکات، جیاوازییەکی نییە لەگەڵ ئەوانەی داعش دەیانکات.

تەنانەت لە ئاستی ڕێکخراوە کاریگەرەکانی وەك (هیومان رایتس وۆچ) و کۆمیسیۆنی مافی مرۆڤی سەر بە نەتەوەیەکگرتووەکان هۆشداری درا لەوەی کە ئەوەی حەشدی شەعبی دەیکات، کۆمەڵکوژییە. بەڵام ئەوەش ڕێی لە پێشڕەوییەکانی حەشدی شەعبی نەگرت…
پرۆسەی بەشیعەکردنی عێراق بەدەیان ڕێگەی جۆراوجۆر هێشتا بەردەوامی هەیە. شیعەی عەرەبی کە سێ جار دوژمنی سەرسەختی کوردە، جارێك وەکو قەومییەت ئەوان عەرەبن و ئێمە کوردین، جارێکیش وەکو مەزهەب ئەوان شیعەی گەمژەی، دڕندە و خوێنڕێژن و ئێمەش سوننەی موسوڵمانین. جارێکیتریش کێشەی خاک و دەوڵەتداری و دیموکراسیمان هەیە لەگەڵیان. بۆیە کورد لەداهاتووی دوورو نزیکدا دەبێتە ئامانجی هێزە نانیزامە تیرۆریستەکانی حەشدی شەعبیی شیعیی، بۆیە یەکێك لە ڕێگە گونجاوەکان سەربەخۆبوونی کوردستان و جێهێشتنی عێراقە بە شیعەکان…

ئامانجی حەشدی شەعبی کۆنتڕۆڵ کردنەوەی هەموو عێراقە بە کوردستانیشەوە هەر لەسەرەتای دروست بوونی ئەو میلیشایە چەکدارییەوە بۆ زۆر کەس و کۆڕوکۆمەڵەی نێونەتەوەیش ڕوون بوو کە ئامانج لە پێك هێنانی ئەو ڕێکخراوە بەسەرپەرستی “قاسم سولەیمانی” نوێنەری خامنەیی بە پاراستن و فراوانکردنی هیلالی شیعییە

لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا. حەشدی شەعبی وەکو برابچکۆڵەی سوپای پاسدارانی ڕژێمی تیرۆریستی ئێران، لەلایەن ئێرانەوە هاوکاری و ڕاهێنانیان پێ دەکرێت و هەتا لە رووی پێك هاتەو ستڕاتیژیەکانیان بەیەك ئاڕاستەی دیاریکراودا هاوشێوەی سوپای پاسداران، لەئێراقدا ڕێنمایی دەکرێن. ئێران بە مەبەستی تایبەتی سیاسی و ئابووری و نیزامی خۆی میلیشیای چەکداری شیعەکان بەهێزدەکات.

بەراوردێکی خێرا لە نێوان میلیشیای حەشدی شیعەو ڕێکخراوی داعش لە چەند خاڵێکدا:

داعش کوڕی شەرعی قاعیدەیەو ڕێکخراوێکی تیرۆریستی جیهانی جیهادیەو ئەرکەکانی ڕێکخراوی قاعیدە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بەوەکالەتی جیهادیەکانی جیهان تەواو دەکات. بەڵام حەشدی شەعبی کوڕی شەرعی ئێرانەو ڕێکخراوێکی میلیشیایی چەکداریی شیعەیەو بەوەکالەتی ئێران و شیعەی جیهان لە شەڕو جەنگدان.
بەڵام داعش بە پاڵپشتی دەزگای هەواڵگری نێودەوڵەتی و بەهاوکاری ووڵاتە سوننەکانی ناوچەکەو دیکتاتۆرەکانی جیهانی ئیسلامی داهێنراوە.
لە حەشدی شەعبی لە لایان دەزگا هەواڵگریەکانی ئێران و بە هاوکاری شیعەکانی عێراق و سوریا و لوبنان و یەمەن داهێنراوە.

داعش بە حیساب تۆڵەی ستەملێکراوانی شوێنکەوتووانی سوننە مەزهەب ئەکەنەوە، گوایە لەگەڵ زلهێزانی جیهانی لە جەنگدایە بە ڕاماڵینی سوپای داگیرکاری صەلیبی و جولەکەو کوفری عالەمی، بەڵام حەشدی شەعبی لەژێر پەردەی تۆڵەسەندنەوە لە شوێنکەوتوانی شیعە مەزهەب و خوێنی بە ناحەق ڕژاوی ئالو بەیت لە دژی شوێنکەوتوانی سوننە مەزهەب شەڕی سیاسی و ئابوری خۆیان دەکەن.
داعش ڕێکخراوێکی کۆچەری و ڕەوتەنیەو بە مەرامێکی کاتی و تەکتیکی لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر دەگوازرێتەوە، ئامانجی مانەوەیان کاتیەو زۆر جار بە گوێرەی پێویست و پیلانەکانی نێودەولەتی جێگۆڕکیان پێدەکرێت. بەڵام حەشدی شەعبی ئامانجیان داگیرکردن و پیلانی پەلهاوێشتن و فرانخوازیان هەڵگرتووه، هەرشوێن و وڵاتێکیان داگیر کرد بە ئاسانی دەستبەرداری نابن. داعش جگە لە خۆیان هیچ گروپ و ڕەوتێکی سوننی یاخود شیعەیان پێ قبوڵ نیە، هەر لایەنێک لەفەرمانی ئەوان لابدا خوێنی حەڵاڵ دەکەن. بەڵام حەشدی شەعبی تەنها دژی سووننەکان دەجەنگن بە هیچ جۆرێک دەستی شەڕو کاولکاریان ناگاتە شوێنی نیشتەجێی شوێنکەوتوانی شیعه مەزهەب و کوشتاری شیعە بەدەستی شیعە حەرامکراوە.

داعش لە کاتی کۆنترۆڵکردنی شارو گوندەکاندا جگە لە کوشتن و فڕاندن کەرەستەکانی ناو ماڵ و کەلوپەلی بازاڕەکان بە لایانەوە گرنگ نیە لەکاتی هەڵهاتندا بەجێی دێڵن، بەڵام حەشدی شەعبی بە هۆی فەتوای مەرجەعەکانیان "هەموو شتێکی غەیرە شیعە" حەڵاڵە و پاش کوشتن و بڕین و گواستنەوەی تەواوی ماڵ و بازاڕەکان ئەوجا گەڕەکو کۆڵانەکانیش دەتەقێننەوەو کاولی دەکەن… داعش ڕێکخراوێکی تیرۆریستی قەدەغەکراوەو مامەڵەی فەرمی لەگەڵیدا ناکرێت، واتە گەمارۆدان و قەتیس کردنی سەرچاوەکانی هێزو توانای سەربازی و داراییەکانیان.

بەڵام حەشدی شەعبی گروپێکی تیرۆریستی زێدە توندڕەوو میلیشیایەکی فەرمی دانپێدانراوی دەوڵەتەو بودجەو مووچەی تایبەت بە خۆیان هەیەو بەئاشکراش پاڵپشتی ئەکرێت. داعش و حەشدی شەعبی لێکچوونی زۆر و خاڵی هاوبەشی زۆریان لەنێواندا هەیە، تەنێ ئەوەنەبێ یەکێکیان بووەتە هێزێکی قانونی و ئەمری واقیع، وە ئەویتریان هێزێکی یاساغ و تیرۆریستە، لە لەڕاستیدا هەردوکیان دوو هێزی عەڕەبیی قەومیی سەف تیرۆریستین و ئەجگار توندڕەوو زاڵمن، تەنانەت لە سەدەی ٢١دا تەنها دوو هێزەی دونیان کە شێوازی نوێیان داهێناوە لە کوشتن و ئەشکەنجەدانی مرۆڤ. داعش چی تراژیدیایەکی بەسەر کوردهێنا لەشەنگال، حەشدی شەعبیش هەمان تاوانەکانی بەرامبەر کورد ئەنجامدا لەکەرکوکو دەوروبەری لەدوای داگیرکردنی کەرکوک.

ئەم هێزە میلیشیا شیعە نانیزامیانەی لەکەرکوک حوکم دەکەن، دەیان ژنی کوردیان هەتککردو دەستدرێژی سێکسیان کردەسەریان، لایەزال ڕۆژانە تاوانەکانیان لەکەرکوک بەچاوی خۆمان دەبینین. بۆیە لەئێستادا پیرۆزترین ئەرکی ئێمەی گەنجانی کوڕو کچی کورد، ئەوەیە چیتر قبوڵی ئەم چەوساندنەوەو هەتککردنی دایکو خوشکەکانمان نەکەین و ڕاپەڕینێکی سەرتاسەری لەکەرکوک ئەنجام بدەین لەدژی میلیشیا شیعەکان.

شووشان و موتەڵیب بەهاوبەشی/کەرکوک
mutalib_shushan_journalist@hotmail.com

داعش موتوربەیەک بەقەدی مێژووەوە ... بەهاوبەشی: شووشان و موتەڕیب

عەیامەکە مێژووییەک بەتاوان سیاپۆش و بەخوێن سورکراو وەکو مریشکەکی تووڕە لەسەر دەیان هێلکەی داعشئاسا گڕکەوتووەو هەر دەیەک دانەیەک ئەتروکێنێت. هێلکەی داعشی تروکاندو ئێستاش کەداعش زەعیف بووە، بزانین هێلکەی دواییەو چی ئەبێت.

شەریعەتی ئیسلام هاوشێوەی دەستوری وڵاتانە، لە جیاوازییەکە ئەوەیە ناتواندرێت لەیاساوڕێساکانی ئیسلامدا کەلیمەیەک زیاد یان کەم بکرێت. چونکە سەوابتن و سەردەمەکان دەبێت خۆیان لەگەڵ بگونجێنن و بەشێوەیەکی مەتاتیش داڕێژراون. یانی بەگوێرەی یاساکانی ئیسلام شوێنکەوتووان دەتوانن موسوڵمانی میانڕەو، ئاشتیخوازو مرۆڤ دۆستبن. هەر بەهەمان یاساش دەتوانن بکوژ، وێرانکارو توندڕەوبن.

یانی ئیسلام دوو ڕوخساری هەیە، ڕووە جوانەکەی ئەوەیە کە دایکو باوکانی ئەمڕۆمانان پەیڕەوی ئەکەن، کەجگە لەمیهرەبانی، مرۆڤدۆستی و گیانی بەیەکەوەژیان شتێکیترنییە. ئەم دیوە جوانەی ئیسلام بەردەوام نیشاندەدرێت و خەڵکی پێئاراستە ئەکرێت.

وەلێ کەم کەس توانیویەتی خۆی لەقەرەی باسکردن لەدیوەکەیتر بدات. لێرەدا ئێمە دەمانەوێت ڕووی دووەمی ئەم مێژووە هەڵماڵین، بەتایبەتی ئاراستەی سەلەفی ئەهلی جیهادی قیتال و ئیسلامی داعشئاسا. ئەوانەی ئینکاریی ئەوە دەکەن داعش لەناو دەقەکانی ئیسلامدا جێنرابێتەوە، بەشێکیان لەمێژووی فتوحات تێنەگەیشتوون، بەشێکیشیان هەوڵدەدەن ڕووە باطینییەکەی داپۆشن. ئەمەش ئەمانەوێت ئەم دەمامکە لادەین و بڵێین ئەوەی داعش دەیکات لەچوارچێوەی دەقەکانی شەریعەتدا جێگای دەبێتەوە، بەڵام لەپێناو پوختکردنەوەی بابەتەکە تەنها تەرجەمە کوردییەکانیان وەکو خۆی ئاماژەپێدەدەین.

لەحەدیسێکدا پەیامبەر دەڵێت: (من نەنێردراوم وەکو خوا سزا بدەم، بەڵکو نێردراوم بەلەملدان و توند بەستنەوەیان)! وەکو لە(سیرەی ابن هشام و رحیق المختوم- گولاوی سەرەمۆر)دا هاتوه:(کافرێك هەبوو له مەککه به شیعرەکانی زۆر کافرانی هاندەدا بۆ شەڕ له دژی ئیسلام. بۆیه پێغەمبەر فەرمووی به هاوەڵەکانی، کێتان هەیه لەناوی ببات؟

محمدی کوڕی مەسلەمە فەرمووی: من یارسول الله، ئیتر چوو کوشتی و کەگەڕایەوە سەحابەکان دەستیان کردە اللەاکبرو سەری کەعبی کوڕی ئەشرەفی بڕی بوو.

کەواتە سەربڕین شتێکی نامۆ نییە لەکلتوری ئیسلامداو نە شتێکی تازەشە. زۆر بەکورتی ئەمانەش چەند فەرمانێکی ڕێبەرانی ئیسلامن بۆ سەربڕینی نوسەرو ڕۆشنبیران: (مەحەمەدی مەسلەمە، سەری کینانی کوڕی ڕەبیعی یەهودی بڕی بەفەرمانێکی سەروی خۆی. عبدوڵای کوڕی مەسعود سەری ئەبو جەهلی بڕی لەغەزای بەدرو هێنایەوە.

ئەبو دووجانە کەسەحابەی دەستەڕاستی پێغەمبەربوو، سەری جابری کوڕی عەبدوڵای بەشمشێر پەڕاند. فەیروز سەری ئەسوەدی عەنەسی لەکردەوە کاتێک وتی بوومەتە پێغەمبەرو سەرەکەی هێنا بۆ پێغەمبەر. علی کوڕی ئەبی تالەب سەری عەزوەکی یەهودی بڕی و پێیامبەریش مژدەی بەهەشتی پێدا). ئەوانەی سەرەوە مشتێکن لەخەرمانێک، بەڵگەی ڕوونیشن کە سەربڕین بەشێکی دانەبڕاوبووە لە کلتوری ئیسلام و عەرەبدا. وە عەرەب لەبەرگی ئیسلامدا بەزەبری شمشێر بوونی خۆی لەناوچەکەدا سەلماندووەو ”شمشێرو سەربڕین” دوو تاکە دروشمی ناسینەوەی عەرەب و ئیسلامن.

تەنانەت ئیسلام پێیوایە لەڕووی زانستی پزیشکیشەوە، بڕینی مل بەڕەحمترین جۆری کوشتنە، چونکە کەسی کوژراو هەست بەهیچ ئازارێك ناکات! لەبەرئەوەی خانەی بەرپرس لەهەستکردن بەئازار لەمێشکدایەو بڕینی دەمارەکانی مل بەخێرایی، ناهێڵێت ئازارەکە بگاتە مێشك! بۆیە داعش کۆمەڵێک بیدعەکار نین، بەڵکو تەمسیلی ڕاستەقینەی مەدلۆلێکی ئیسلام دەکەن و وەفادارو شوێنکەوتووی سەرکردەکانی پێشوتری ئیسلامن و شەریعەت جێبەجێدەکەن.

داعش، قاعیدە و حیزبە ئیسلامییەکانی ناو حکومەت هەریەکێکن و گشتیان لەیەک مەنهەج فیکریان هەڵدێنجن، کەشەریعەتی ئیسلامە. حیزبە ئیسلامییەکان بەژداری هەڵبژاردنی دیموکڕاسیانە دەکەن و لەناو پەڕلەمانن و باسی ئازادی دەکەن. ئەوان هەتاکو ئەو کاتەی دەسەڵاتی ئیسلام ناوچەکە کۆنتڕۆڵدەکات ئەو ڕووخسارە میانڕەویە نیشاندەدەن، ئەگینا گەر دەمامکیان لادەی جیاوازیان نییە لەگەڵ داعش و هەمان فیکرو تێڕوانینیان هەیە، سەبارەت بە شەریعەت.

بەڵام ئەوان جیهادی قیتالیان بە داعش جێهێشتووەو خۆشیان لەناو کۆمەڵگادا وردەوردە کۆمەڵگا بەئیسلامی دەکەن و دەیانەوێت هەموو

ژنان حیجاب ببن و
مەیخانەکان دابخرێن و لە هەموو کەنارێکیشدا مزگەوتێک بونیاد بندرێت. حزبی ئیسلامی تیرۆری فیکری دەکەن و داعشیش تیرۆری فیزیکی دەکات. حزبی ئیسلامی عەقیدەی ئیسلام بە دیدە تەکفیرییەکەی دەرخواردی خوشک و براکانی ئەمەمانان دەدەن و داعشیش فیشەک و شمشێری ئاراستەی مل و دەمی برا پێشمەرگەکانمانیان دەکرد. ئەوان هەردوکیان ئەرکیان تیرۆرە، جا یەکێکیان تیرۆری فیکری و ئەویتریان تیرۆری فیزیکی.

ئیسلامییەکان ئازادییە تاکەکەسییەکانی وەکو جلوبەرگ، قسەکردن، خۆشەویستی و هەڵبژاردنی ئایین لە ناودەبەن، تەکفیری ڕۆشنفکران دەکەن، سنور بە هەموو چالاکییەکان دادەنێن کە یەکانگیر نەبێت لەگەڵ شەریعەت. دواتر شوێنکەوتوویەک بەرهەمدەهێنن هەموو شتێکی بەرامبەرەکەی پێ ڕەفزە. تاکە پێوەری مرۆڤی باش لای ئەو، گەنجێکە ئەهلی مزگەوتەو خوشکێکی باڵاپۆشە. ئەوان لەڕووکەشدا ئاڵاو لۆگۆ و دروشمیان جیاوازەو لە باطیندا یەکێکن. لەزاهیردا ئیسلامییەکان موجامەلەی هەوادارانی خۆیان دەکەن و ئیسلام بەجۆرێکیتر تەفسیر دەکەن کەموتوربەیەک بێت لەگەڵ بارودۆخی ئێستایان، کەواتە لەجەوهەردا هەمان باتینن و فەرقێک لەگەڵیاندا نییە لە نێوان موعتەدیلەکان و موتەشەدیدەکاندا.

هەموو ئەوانەش چ ناوەکیان هەیە گرنگ نییە، چونکە هەمویان ئەو مناڵەی توندڕەوەن لە دامەنی شەریعەتەوە لەدایکبوون. بەعس و داعش لەژێر ڕۆشنایی سوڕەتی ئەنفال دەیان هەزار کوردیان بەزیندوویی خستە ژێر گڵەوەو ژنەکانیشیان کردن بەکۆیلەو لەلایەن جەنگاوەرە جیهادییەکانەوە هەتککران. لەڕابردوشدا ئیسلام بەزەبری شمشێر کوردستانی داگیرکردو جەنگاوەرەکانی عەرەب هەزاران ژنی کوردیان کردە کۆیلەو هەزاران لە بابوباپیرانی ئێمەیان سەربڕی. لە قورئاندا ئایەتی (النساء) دەڵێت: ئەو ژنە ناموسوڵمانانەی لە جەنگدا بە ”غەنیمە” بەتاڵانی دەکەونە دەستتان بۆتان حەڵاڵن و دەتوانن بەبێ ڕەزامەندی خۆیان سێکسیان لەگەڵ بکەن! یانی ئەوەی داعش لە شەنگال دژی ئێزیدیەکان کردی ڕێک جێبەجێکردنی شەریعەت بوو. هەتائێستاش هەموو عولەمایانی ئیسلام نەیانتوانیوە بڵێن داعش ئیسلام نییە. ئیسماعیل سوسەیی، کە ئیمامێکی بەناوودەنگە پێش گرتنی وتی: پێشمەرگە لە بەرەی غەرب و سیستەمێکی عەلمانییە بۆیە شەهید نییەو ناچێتە بەهەشتەوە، بەڵام داعش بانگەوازی دەوڵەتی ئیسلامی دەکات و جیهاد لە پێناوی خودادا دەکات بۆیە ئەوان شەهیدن و دەچن بۆ

بەهەشت.

کەواتە تۆی موسوڵمان ئەگەر هەموو گروپە جیهادیستەکان بە تیرۆریست بزانی یان لە مێژووی فتوحاتی ئیسلام تێنەگەیشتووی یان لەگروپە تیرۆریستییەکان! عبدڕەحمان سەدیق بانگخوازو شارەزای فیکری ئیسلام وتی: هەموو ئەوەی داعش دەیکات لەناو کتێبەکانی ئیسلامدا هەیە. لەدەستبڕین، سەربڕین، ڕەجمکردنی ژنو هەڵدانەخوارەوەی خەڵک. (مەبەست بەرزاییە) تەنانەت دەڵێت: فڕۆکەوانە ئەردەنییەکەش بەگوێرەی ئایەتەکانی ئیسلام سوتاندیان. چونکە داعش بەڵگەی قورئانی هێناوەتەوە کە، سەحابە شیشی سورکراوەی کردووە بەچاوی دوژمن و بە ئاگر سوتاندونی، بۆیە ئەوانیش فڕۆکەوانە ئەردەنییەکەیان سوتاندووە.

mutalib_shushan_journalist@hotmail.com

بکوژە جەلادەکانی ڕۆژنامەنووسان کێن؟ … شووشان مستەفا و موتەڵیب حەسەن

نزیکەی "دەیە"یەک بەسەر دوو لە قێزەونترین ئەو تاوانانەدا تێدەپەڕێت کە لە مێژووی کوردستاندا دوو پەڕەی ڕەشن بەناو چەوانی دوو بنەماڵەی دەسەڵاتداری کوردەوە. لە ٢٠٠٨ سەرانی مامە حەمە کە ڕۆژنامەنووسێکی ئێجگار بوێرو ئەکتیڤ بوو لەم شارەی ئێمە لەکەرکوک لەلایەنی بنەماڵەی جەلال تاڵەبانییەوە تیرۆرکرا، لە بەرئەوەی چەند ڕاپۆرتێکی ڕەخنەئامێزی لەسەر یەکێتی لەمیدیاکاندا بڵاوکردبوویەوەو بەنیازیشبوو پەردە لابدات لەسەر چەندین نهێنی ئابڕوچوانەو سکانداڵی چەند سەرکردەیەکی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان، کە چۆن دەستدرێژی سێکسیان کردۆتە سەر ژنان و ئیستیغلالی دەیان قوتابی زانکۆیان کردووەو پەیوەندیشیان لەگەڵ ئافرەتە لەشفرۆشەکان هەبووە، بەڵام بەرلەوەی فریای بڵاوکردنەوەی ئەم نهێنیانە بکەوێت تیرۆرکرا.

سەران بەدەنگی بەرز وتی کە بکوژەکان سەرقاڵی تیژکردنی تیغی خەنجەرەکانیانن بە بەینی سەری من و نوکی قەڵەمەکەم. سەردەشتیش وتی: لەچەند ڕۆژی ڕابردودا بۆیەکەمین جار پێیان وتم، کە تەمەنت چەندی نەماوە، یان بەوتەی خۆیان مۆڵەتی هەناسەدانم لەم شارەدا نەماوە، بەڵام نەباکم بەمردنە و نەئازاردان، لەچاوەڕوانی کۆتایی هاتنی مۆڵەتەکەمم، تابەدیداری بکوژەکانی خۆم بگەم، دوعاش دەکەم مردنێکی تراژیدیام پێببەخشن کە شایستەی ژیانە تراژیدیاکەم بێت، بۆیە ئەم قسانە دەکەم تابزانن ئەوەی ئەمە دەترسێنێ بەردەوامی ئەم ڕۆژگارەی ئێستایە بۆ نەوەیەکی داهاتوو، نەک مردنی خۆمان، کاری منیش خۆشبەختی برا بچوکەکانمە، نەک خۆم، زۆر بەسادەیش تاکە هۆکاری نیگەرانی من لەم هەڕەشانە ئەوەیە، کەهێشتا زۆر شت ماون قسەیان لەسەر بکەین و هەرئاوا بەجێیان بێڵین، بەدبەختی ئەم دەسەڵاتە ئەوەیە، کەباکی بە مردنی نەوەکانی خۆی نییە.
بەڵام تائەو شوێنەی کە ماوین دەبێ قسە بکەین، لەو شوێنەش کەتەمەنمان کۆتایی هات با هاوڕێکەم خاڵێکم بۆ دابنێ و بێتە سەر دێڕێکی نوێ و سەرلەنوێ دەست پێبکاتەوە. بەڵێی سەردەشت گیان ئەمەی هاوڕێ و هاوپیشەت ئەوا خاڵت بۆدانانێین و دێڕی نوێش دەستپێناکەین، بەڵکو لەسەر هەمان دێڕی تۆ و ڕێبازو باوەڕی تۆ بەردەوام دەبین، ئەگەرچی دەزانین هەمان چارەنوسی تۆمان دەبێت. دە ساڵ لەمەوبەرو لە٢١/ ٧/ ٢٠٠٨دا ڕۆژنامەنووسی چالاک سەران لە بیستویەکەمەیین بەهاری تەمەنیدا بەدەستی جەللادەکانی یەکێتی لەم کەرکوکە بەبەرچاوی دایکو خوشکیەوە تیرۆرکرا.

هەشت ساڵ لەمەوبەریش لە بیست و سێهەمین بەهاری تەمەنیدا، لە ٥ی ئایاردا گەنجێک کە دەسەڵاتێک ڕۆحی لە پێنوسەکەی چوو بوو، لەم هەولێرەی کە دەسەڵاتدارانی میرنشینی زەرد سەری قسەو بنی قسەیان ئەوەیە کە پایتەخت شارێکی سەقامگیرەو بەقەولی خۆیان مێرولە دەربازی نابێت، بەڵام سەردەشتەکەم لە بەر دەم زانکۆکەیدا بەبەرچاوی خەڵکەوە، بەبەرچاوی پۆلیس و ئاسایشەوە، دەڕفێندرێت. دوای ڕۆژێکیش بەقودرەتی قادر لە دەیان بازگەی چڕو توند ئاودیو دەبێت بەرەو موسڵ. بۆ ئەوەی گومانەکانیش بەلایەکی تردا بڕۆن دوای شەهید کردنی تەرمەکەی لە نزیک کۆمیتەیەکی یەکێتی فڕێدەدرێت. سادەترین بەڵگەش بۆ یەکلایی کردنەوەی گومانەکان بۆ لای بنەماڵەی دەسەڵاتداری بارزانی، ئەمەنە بەسە کە فیشەک بە ناو دەمیەوە نراوە، ئەم دەمەی کە بە قەولی خۆیان شەڕەفی ئەوانی پێ لەکەدار کراوە.

جارێ هەتا ئێستا ئەمە نازانین ئەم شەڕەفە چییە؟ لە کوێیە؟ ڕەنگی چۆنە؟ ئەم شەڕەفەی ڕۆحی مرۆڤی قوربانی دەکرێت ناتوانین نە ببینین، نە دەستی لێدەین، نە بیدۆزینەوە، داخەکەم زۆرینەی کۆمەڵگای کوردی هەموو شەڕەف و نرخی ژیانیان لەناو ڕانی ژن و کچەکانیاندا ئەدۆزنەوە. لای هەردوک بنەماڵەی دەسەڵاتداری جەلال تاڵەبانی و مەسعود بارزانی تەنها شەڕەف خەتی سورە، نەک ڕۆحی مرۆڤ، بەڵام لەڕاستیدا شەڕەف هەرچیەک بێت، زۆر لەوە بچوکترە کە مرۆڤی لەسەر بکوژرێت، بەڵام سەردەشت نەک شەڕەفی کەسی لەکەدار نەکردووە، بەڵکو تەنها وتی من عاشقی کچەکەی سەرۆکم، ئەرێ باجی ئەم قسەیە کوشتنە؟ ئاخر ئەگەر کچەکەی ئەمە گەورەبوایەو سەردەشت عاشقی بوایە، ئەمە کچەکەمان پێشکەش دەکرد نەک بیکوژین.

دیارە وەک بنەماڵەی سەردەشت دەڵێن تەنها بەیەک وشە بێت، هیچ کێشەیەکی کۆمەڵایەتیی نەبووە، جگە لەو بابەتەی کە بەناونیشانی (عاشقی کچی سەرۆکم) کە بەڕێگە نەویستە لەسەر تەنها ئەم بابەتە کوژرا، ئەو منداڵەی کە هێشتا لەناو بێشکەدایەو تەنها دایەو بابە فێر بووە، ئەگەر لێی بپرسین ئەرێ سەردەشت و کاوە سەران کە کوشتنی، تەنها بۆ ئەم وەڵامە دەتە گۆو وەڵامی دروستمان ئەداتەوە. ئەم پەلە ڕۆژنامەنووسە تیرۆرکراوە چەمکی موقەدەسی بنەماڵەی کاڵ کردەوەو ئەمەیان چرپاند بەگوێی دەسەڵاتداران کە لەم وڵاتەدا هیچ بنەماڵەیەک موقەدەس و مەرجەع نییە، وە کچی سەرۆک خەتی سور نییە، بەڵکو تیرۆرو کپ کردنی دەنگی ئازاد خەتی سورە.

لەسەرەتای ڕووداوەکەی سەردەشت، خەڵکی ئازادیخوازو گەنجانی وڵات و ڕۆژنامەنوسان هەموو هاواریان کرد بەدەنگ نابین، بەناڕەزایەتی و خۆپیشاندانی جەماوەری لەشارو شارۆچکەکانی کوردستان فشارێکی توندیان خستە سەر دەسەڵات، بەبێ ئەوەی پەنجەی تۆمەت بۆ کەس درێژ بکەن، بەڵام وەک پەندەکی پێشینان هەیە دەڵێت (دار هەڵبڕە سەگی دز دیارە) بۆیە هەر زوو بنەماڵەی بارزانی توشی قەلەقی هاتن و هەروەک لەلایەن خۆپیشاندەرانەوە ختوکە بدرێن، ئیتر لەهیکەوە پارتی توشی بەرز بونەوەی زەخت و شەکرە بوو. نمونەی ئەم دەسەڵاتو ئەم حوکمڕانیە لەکوێی دونیادا بوونی هەیە؟ تیرۆری دەنگی ئازاد دەکات، دواتر خۆی ئەخاتە چاوی خەڵکەوەو وەڵامێکی مەنتیقی پێنییە بۆ ئەم پرسیارگەلەی لای ڕای گشتی دروست بووە، لەمەش سەیروسەمەرەتر ئەوەیە کە نەشەرم دەکات، نەحیساب بۆ دادگاو یاسا دەکات، نە ترسی هەیە، نە گوێ دەگرێ، نە تێدەگا، نەک هەر تێناگا بەڵکو بڕیاریداوە تێنەگا.

تیرۆرکردنی ئەم پۆلە ڕۆژنامەنووسە، کوشتنێکی ئاسایی و تاوانکاری نەبوون، بەڵکو ئەوان ڕۆژنامەنوس بوون، کوشتنیشیان هەما بوو بە کوشتنی ئازادی، بۆیە ئەوان لەوە دەرچوون کە تەنها کوڕی بنەماڵەی خۆیانبن، ئەوان ئێستا موڵکی نیشتیمانن، موڵکی هەریەکێک لە ئێمەن، کەیسەکانیشیان بەنەتەوەیی کراوەو هاوکات سومبول و نازناوی ئازادییان پێبەخشراوە. بەگوێرەی ئەم داتایەی لای من هەیە دەبێژێت: سەبارەت بەم پۆلە شەهیدە ڕۆژنامەنووسە لە ئینتەرنێتو بەدیاریکراویش لە گۆگڵو یوتوب یەک ملیۆن دۆکومێنتو ڕاپۆرت هەیە. ئەمە شتێکی دەگمەنە لەمێژوودا، بۆیە ئەمەی ئازادیخوازان و ڕۆژنامەنوسان، ئەنجامی سیناریۆئامێزی ئەم لیژنانە ڕەت دەکەینەوە، وە هەرگیز ڕێگە بە هیچ کەسێک نادەین ئەم کەیسانە دابخات، بەڵکو بەکراوەیی دەمێننەوە هەتا ئەو ڕۆژەی لیژنەیەکی سەربەخۆ لەژێرچاوەندێریەکی نێودەوڵەتی و دادگایەکی سەربەخۆ لەکۆڵینەوەی جددییان تێدادەکرێتەوە.

سەردەشت، سۆران، کاوەو ڕۆژنامەنووسانیتر بە گیانی خۆیان ئاڵای ئازادییان بەرز کردەوە، ئەمەش بەهەر فیداکاریەک بێت ئەم بەرزیە بەرزو بەرزتر دەهێڵینەوە، چونکە ئازادی بە مرۆق ناهێتە خوارەوە بەڵکو دەبێت مرۆق بۆی بچێتە سەرەوە. ئەمە کە ئەمڕۆ یادی هاوڕێ و هاوپیشەمان سۆران دەکەینەوە، بەهەمان شێوە ڕێزدەگرین لە خەباتی ڕۆژنامەوانیی کاوەو عبدوستارو سەردەشتو دەیان ڕۆژنامەنووسیتر کە پێشو پاشی ئەوان شەهید بوون، کە لەساڵی ١٩٩١وە ٢٤٦ ڕۆژنامەنووس لەعێراق لەسەر ئازادی ڕادەربڕین کوژراون، وە ئێستا کە ئێمە لەساڵی ٢٠١٨داین هەشتا سیلسیلەی کردەوە تیرۆریستییەکان، ڕفاندن، ئەشکەنجەدان و سوکایەتیپێکردنی ڕۆژنامەنووسان لەلایەن گشت حیزبە عێراقییەکانو بەدیاریکراوی لەلایەن یەکێتی و پارتییەوە بەردەوامی هەیە، کەهەموو ئەم ڕۆژنامەنووسانە قوربانی هەمان ڕێگاو هەمان دەستی ڕەشی هەرسێک دەسەڵاتی سوننی، شیعەو کوردین. بەتایبەتی بنەماڵەی دیکتاتۆری بارزانی و تاڵەبانی مێژوویەکی قێزەون و تاریکیان هەیە لەکوشتنی نوسەران و دەنگە ڕەخنەگرەکان.

هیچ گومانێک نییە کەوا بکوژەکانی سەردەشت و سۆران دوو دەستی دوو جەستەو دوو بنەماڵەو یەک عەقڵیەتن. تیرۆری سەردەشت ڕاستەوخۆ کردەوەکە بە فەرمانی کوڕی بارزانی ئەنجامدراوەو تیرۆری کاوە گەرمیانی و سۆرانیش هاوشێوەی سەردەشت لەلایەن یەکێتی نیشتیمانی کوردستانەوە ئەنجامدراون، بەتایبەتی و زۆربەدیاریکراوی لەلایەن جەلالەکانی ئەندامی مەکتەبی سیاسیی یەکێتییەوە بەناوی ”مەحمود

سەنگاوی” کە بەفەرمانی ئەو کاوە گەرمیانی کوژراوە. مەحمود سەنگاوی وەکو سەرکردەیەکی سەربازی چەندین هەزار چەکداری شەخسی خۆی هەیەو چەند بیرە نەوتێکی داگیرکردووە، کەسێک کە بتوانێت بیرە نەوت داگیربکات زۆر بەئاسانیش ئەتوانێت کە ڕۆژنامەنووسێک بکوژێت کە ڕەخنەی لێدەگرێت.

دواتر یەکێتی تەنانەت ئاگاداری پێشوەختەی کوشتنی سەردەشت بووەو هاوکاری بکوژانی سەردەشتیان کرد لە موسڵ. یادکردنەوەی ئەم شەهیدانەی ڕێگای قەڵەم وەک کولتورێک بابچەسپێ و لەهەر ساڵوەگەڕێکدا، کورزێکی کوشندەو شەرم ئامێزە بۆ دەسەڵاتدارانی کورد. بۆیە هەموو دەسەڵاتدارانی کورد وەکو یەک هەژمار دەکەم چونکە، ئەم ئینتیفاقە سیاسییەی لەنێوان یەکێتی و پارتی کراوە کە لەپێناو دابەشکردنی پارەوپول و دەسەڵاتە، وایکردووە کە لەبەرانبەرێکتریداو لەئاستی تاوانی ئەوا قەزەوندا بێدەنگ بن، یەکێتی و پارتی هێندە بەخراپ باوەشیان بەیەکا کردووە، کە قسەیەک هەیە دەڵێت جیاوازیەکانی یەکێتی و پارتی تەنها وەک کۆکاکۆلا و بیبسی کۆلا.

نووسەران بەهاوبەشی: شووشان مستەفا و موتەڵیب حەسەن/کەرکوک
mutalib_shushan_journalist@hotmail.com